

Spoglądając na ćwierć wieku białoruskiej i ukraińskiej niepodległości, należy podkreślić, że Rosja pozostała głównym i najważniejszym politycznym, kulturalnym i ekonomicznym elementem polityki suwerennej Białorusi i Ukrainy. Rosyjskie wpływy w obu krajach można było łatwo zauważyć chociażby w tak ważnych obszarach, jak wybór modelu białoruskiej i ukraińskiej państwowości, ochrona interesów narodowych, kształtowanie oficjalnych koncepcji bezpieczeństwa narodowego i polityki zagranicznej. Stosunki dwustronne między Rosją i Białorusią i Ukraina miały również znaczący wpływ na politykę międzynarodową, zwłaszcza stosunki między Unią Europejską i Stanami Zjednoczonymi a Federacją Rosyjską. Wzajemne kontakty były pełne politycznych komplikacji, wywołanych przez rosyjskie ingerencje na Białorusi i Ukrainie. Tak w zagranicznej, a także wewnętrznej polityce Białorusi i Ukrainy, Rosji została przypisana rola najważniejszego i strategicznego partnera, którego tradycyjne wpływy okazały się trudne do pominięcia. Historyczne odniesienia, wspólne korzenie i doświadczenia z wielu stuleci wspólnej historii i państwowości Rosji, Białorusi i Ukrainy, skomplikowane stosunki etniczne i językowe na dzisiejszej Białorusi i Ukrainie, mit tradycyjnej słowiańskiej jedności, urojone i rzeczywiste resentymenty i sympatie były przyczyną, z powodu której tego szczególnego rodzaju powiązań nie dało się ograniczyć przez wiele lat. Analiza stosunków rosyjsko-białoruskich i rosyjsko-ukraińskich dowodzi prawdziwości hipotezy badawczej przyjętej na wstępie. Relacje między Federacją Rosyjską a Republiką Białoruś i Ukrainą były asymetryczne. Opisane zależności warunkowane były decyzjami władz poszczególnych suwerennych państw, określających na poziomie krajowym podstawowe kierunki polityki zagranicznej, militarnej (bezpieczeństwo) i gospodarczej. Prymat Rosji, jej pozycja w stosunkach dwustronnych, jej dominująca pozycja w stosunku do zależnych od niej Białorusi i Ukrainy (w różnym stopniu) zmieniły się jednak zasadniczo w omawianym czasie (lata 1991-2018), zwłaszcza w ostatnim okresie, kiedy otwarcie zanegowano utrzymanie ścisłych więzi z Rosją jako wyłączny (Białoruś) lub dominujący (Ukraina) wektor polityki zagranicznej. Opisane związki miały różne źródła (uwarunkowania historyczne, czynniki polityczne, wojskowe, społeczno-ekonomiczne i kulturowe). Szczegółowy opis stosunków bilateralnych na przestrzeni ćwierćwiecza, jaki upłynął od upadku Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, pozwolił na przedstawienie przejawów i źródeł asymetrii we współczesnych stosunkach rosyjsko-białoruskich i rosyjsko-ukraińskich. Oba kraje różnie ukształtowały swoje stosunki z Federacją Rosyjską. Polityka "ekonomizacji" polityki zagranicznej Władimira Putina przyczyniła się do zmiany postrzegania roli Rosji i pogorszenia jej wizerunku. W ciągu ćwierć wieku, od rozpadu ZSRR, wzmocniła się państwowość Białorusi i Ukrainy.